

شکست اقتصاد دستوری

وحید شقاقی شهری - در تقسیم‌بندی‌های رایج نظام‌های اقتصادی در دنیا از دو مفهوم اقتصاد بازار و اقتصاد دستوری استفاده می‌شود و کشورهای مختلف را در طیفی طبقه‌بندی می‌کنند که یک سر آن اقتصاد بازار خالص و سر دیگر آن اقتصاد دستوری صرف است. تعیین جایگاه هر کشور در این طیف هم به‌صورت تقریب و تخمین ممکن است و بیشتر از این نظر اهمیت دارد که امکان مقایسه میان نظام‌های اقتصادی کشورها را به طور نسبی فراهم می‌کند.

مزیت این مقایسه می‌تواند معیاری برای ارزیابی عملکرد دولت‌ها باشد. مثلاً اقتصاد هنگ‌کنگ از نزدیک‌ترین کشورها به یک سر طیف (نظام بازار) و اقتصاد کره شمالی به سر دیگر طیف (اقتصاد دستوری) است. اینکه هر کشوری به چه دلیل در جایگاه معینی در این طیف قرار می‌گیرد به عوامل متعددی بستگی دارد که مهم‌ترین آنها عقاید و ارزش‌های حاکم بر جوامع و نیز عوامل تاریخی موثر بر تحولات آن‌ها است. نظام اقتصادی را نباید کالایی در قفسه‌های سوپرمارکت تصور کرد که هر ملتی آن را به دلخواه خود انتخاب می‌کند، بلکه برآیند مجموعه‌ای از عوامل بسیار پیچیده اجتماعی و تاریخی است.

اقتصاد ایران مصداق کاملاً متفاوتی از نظام اقتصاد دستوری است. در ایران دولت مالک منابع طبیعی اقتصادی مهمی مانند نفت و گاز و دیگر معادن است و در همین ارتباط و فراتر از آن مالکیت و مدیریت بزرگ‌ترین بنگاه‌های اقتصادی کشور را به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در اختیار دارد. از این گذشته، در کشور ما برخلاف جوامع پیشرفته‌ای مانند سوئد، آغاز هر گونه فعالیت رسمی اقتصادی در بخش خصوصی مستلزم گذشتن از هفت‌خوان مجوزهای متعدد است و زمانی هم که فعالیتی به بهره‌برداری می‌رسد، ده‌ها نهاد، علاوهر سبازمان‌های متولی مالیات و تامین اجتماعی، مدعی سهم‌خواهی از تولیدکننده می‌شوند که اگر تدبیر «کنار آمدن» با آن‌ها را نداشته باشد، ناگزیر باید عطای تولید را به لقایش ببخشد.

از طرفی تجربه تاریخی اقتصاد ایران حداقل در چند دهه اخیر از شکست نگرش اقتصاد دستوری حکایت دارد و جز تحمیل هزینه بی‌اعتمادی، تشدید رانت و فساد، انحراف قیمتی و تنزل کیفیت و گسترش هزینه‌نهادهای نظارت حاصل دیگری نداشته است.

بحث مداخله دولت در اقتصاد و حدود این مداخله، محل مناقشه مکاتب مختلف اقتصادی است و در حیطه اقتصاد سیاسی قرار دارد؛ به‌طوری که نخستین مکتب رسمی اقتصاد سیاسی مدون‌شده، یعنی مکتب سوداگرایی (یا مرکانتیلیسم) در قرن شانزدهم همسو با رخداد انقلاب تجاری، بر کاهش دخالت دولت در اقتصاد و حضور پررنگ بازار و بخش خصوصی تأکید داشت و زمینه‌ای قوی برای ظهور اقتصاد سیاسی کلاسیک فراهم کرد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار:

امیدواریم خطریلی چابهار سالجاری به‌راه آهن

سراسری متصل شود

eghtesadsaramad @Eghtesadsaramad

پنج‌شنبه- ۱۹مهر ۱۴۰۳- سال هشتم- شماره ۲۰۳۵ - قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

رئیس اتحادیه تولیدو تجارت آذربان
پیش‌بینی تولید ۵۰ هزار تن میگوی پرورشی در سال ۱۴۰۳

معاون فنی و نگهداری اداره کل بنادر و دریانوردی هرمزگان
تعمیر اساسی ۱۰ شناور یدک‌کش، جستجو و نجات دریایی در بندر شهیدرجایی

ادریس راموز: قشم جزیره لذت و تفریح نیست
«گردشگرتهاجمی» برای جزیره جهانی قشم زیان‌ده‌است

ایران سرزمین فرصت‌های ترانزیت‌ریلی

۱۵ هزار کیلومتر شبکه ریلی در ایران

ایران از جمله کشورهایی است که بیشترین همسایگان را دارد و با توجه به مرزهای آبی و خاکی، ۱۵ کشور با جمهوری اسلامی ایران از طریق مرزهای خاکی یا آبی همسایه‌اند که وجود این تعداد کشور و دسترسی به سواحل خزر و مرزهای آسیای میانه و قفقاز در شمال و دسترسی گسترده آن به سواحل راهبردی خلیج فارس، تنگه هرمز و سواحل مکران در جنوب، به خودی خود امتیازات منحصر به‌فردی است که باعث شده ایران در نقشه جغرافیای جهان، از موقعیتی بی نظیر نسبت به سایر کشورها برخوردار باشد. همچنین واقع شدن ایران در میانه کمربند اتصالی شرق به غرب به عنوان کوتاه‌ترین، امن‌ترین و مقرون به‌صرفه‌ترین...

صفحه ۴

زمان طلایی تشخیص

محک
مؤسسه خیریه حمایت از کودکان مبتلا به سرطان
mahak-charity.org

Childhood Cancer International
BOYSCOUTS OF AMERICA
BORDER CROSSING CANCER
KIDNEY CANCER
LUNG CANCER
PANCREATIC CANCER
PROSTATE CANCER
RARE CANCERS
SKIN CANCER
STOMACH CANCER
THYROID CANCER
VULVAR CANCER

همراه پویش ماه اطلاع‌رسانی سرطان کودک #طلایی_شو GOGOLD

محک
مؤسسه خیریه حمایت از کودکان مبتلا به سرطان

درباره توافق نامه بین المللی چابهار

اینفوگرافیک- اقتصاد سرآمد